

Калиушко Є. Д.

Студент 2 курсу Навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

Проблеми проведення експертизи на стадії досудового розслідування у кримінальному провадженні

Останніми днями українське суспільство сколихнуло звістки з сесійної зали Верховної Ради України, які вітчизняні ЗМІ вже охрестили «похоронним армагедоном». Вказані баталії спричинило набрання чинності з 15.03.2018 поправками до Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК) передбаченими Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [1].

Відповідно до ст.242 КПК України [2] (в редакції Закону станом на 07.01.2018), експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Не допускається проведення експертизи для з'ясування питань права. Слідчий або прокурор зобов'язаний звернутися до експерта для проведення експертизи. За новелами ж кримінально-процесуального

кодексу України будь-яку експертизу, в тому числі судово-медичну, з 15.03.2018 призначатиме слідчий суддя.

Відповідно до ст.242 КПК України в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017) (в редакції Закону станом на 07.01.2018) Експертиза проводиться експертною установою, експертом або експертами, за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження або, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Не допускається проведення експертизи для з'ясування питань права. {Частина перша статті 242 в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017} Слідчий або прокурор зобов'язані звернутися з клопотанням до слідчого судді для проведення експертизи щодо: {Абзац перший частини другої статті 242 в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017}

З вказаного приводу Апеляційний суд Івано-Франківської області 14.03.2018 надав роз'яснення[3], в яких зазначив, що дійсно, за новим КПК України будь-яку експертизу, в тому числі судово-медичну, з 15.03.2018 призначатиме слідчий суддя, але тільки в межах кримінального провадження. Тобто, у випадках насильницької смерті і лише після реєстрації повідомлення про кримінальне правопорушення. Адже тільки експерт видає лікарське свідоцтво про смерть, якщо вона настала внаслідок травми, отруєння, ураження струмом, дії інших зовнішніх факторів, раптової смерті дітей віком до 1 року та якщо особа померлого не встановлена. Якщо ж людина померла природною смертю, дія нововведень кримінально-процесуального законодавства на процедуру видачі дозволу на її поховання не розповсюджується. Правила поховання в Україні не змінилися, змінився тільки суб'єкт, який призначає експертизу: не слідчий, а слідчий суддя. У випадках, коли слідчому доведеться звертатись до слідчого судді з клопотанням про призначення експертизи, воно розглядатиметься слідчим суддею негайно і без жодних зволікань. Висновок експерта виготовляється на основі Акту судово-медичного дослідження та результатів аналізів у місячний термін з моменту призначення експертизи, але тіло віддається на поховання після завершення розтину. Проведення експертизи на правила поховання також не впливає.

Крім цього існує спільний Наказ від 28.11.2012 № 1095/955/119 Мінохорони здоров'я, МВС та Генпрокуратури [4]– «Порядок взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини», яким встановлено, що в разі, коли при огляді тіла померлого лікарем/фельдшером і у присутності посадової особи поліції не виявлено ознак насильницької смерті, а людина мала поважний вік та померла вдома чи в лікарні, то довідка про смерть і дозвіл на поховання родичам видається без проведення судово-медичної експертизи.

Таке роз'яснення представників Феміди в поєднанні з чинним Наказом від 28.11.2012 дійсно проливає світло на ключові зміни вказаної проблематики, проте ці зміни все ж мають низку прогалин та суперечностей, адже вказані поправки стосуються не лише дослідження трупа, але і порядку проведення будь-якої експертизи. Вказані зміни можуть спричинити колапс в судах першої інстанції беручи до уваги актуальну і на сьогоднішній день проблему перенавантаженості слідчих суддів.

Тому, на нашу думку, з метою уникнення даних суперечностей, було б доцільним заповнити кадрові прогалини в судах першої інстанції.

Також, для унеможливлення виникнення подібних колапсних ситуацій і в роботі експертів, доречним було б створення Єдиної бази експертів, з якої можна було б слідчому судді встановити навантаженість кожного з підпорядкованих експертів. Створення такої Єдиної бази сприяло б ефективній роботі експертів в колаборації з судовою системою та забезпечило б рівномірний розподіл навантаженості серед експертів відповідної територіальної юрисдикції.

Наразі проблема є актуальною, оскільки відсутність єдиного розуміння працівниками Феміди та співробітниками Національної Поліції України ускладнить введення в дію вказаних правок, а також збільшить навантаження на судову систему.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII Відомості Верховної Ради України: редакція станом на 07.01.2018, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>. – Назва з екрана;

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України: редакція станом на 07.01.2018, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана;

3. Роз'яснення Апеляційного суду Івано-Франківської області щодо так званої «поправки Лозового» від 14.03.2018р. 14:26 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ifa.court.gov.ua/sud0990/pres-centr/news/447085/>– Назва з екрана;

4. Наказ від 28.11.2012 № 1095/955/119 «Про порядок взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини», // Відомості Верховної Ради України: редакція станом на 07.01.2018, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2106-12> Назва з екрана.